

УДК 351.741

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.3.16>

МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Кубасенко А.В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID: 0000-0002-6648-9764*

Кубасенко А.В. Моделі поліцейської діяльності: порівняльний аналіз.

Стаття присвячена системному аналізу сучасних моделей поліцейської діяльності в контексті їх еволюції, компаративного аналізу та можливостей адаптації до українських реалій. Автор виходить із того, що модернізаційні процеси в публічному адмініструванні та глобальні безпекові трансформації зумовлюють необхідність концептуального переосмислення ролі поліції як інституції публічної влади.

У статті зроблено акцент на багатовимірності поліцейської функції, що поєднує правові, соціальні, психологічні та управлінські аспекти, а також на її залежності від рівня довіри суспільства та дотримання демократичних стандартів. Розкрито сутність традиційної інцидентно-реактивної моделі, яка історично домінувала у правоохоронних системах, та охарактеризовано сучасні проактивні підходи, зокрема: модель взаємодії з громадою (Community-Oriented Policing), проблемно-орієнтовану модель (Problem-Oriented Policing), поліцейську діяльність, керовану аналітичною розвідкою (Intelligence-Led Policing), прогностичну модель (Predictive Policing), модель стратегічного управління CompStat, підхід «розбитих вікон» (Broken Windows Policing) і модель DDACTS, орієнтовану на аналіз даних. Показано їх концептуальні засади, управлінську архітектуру та соціально-практичну цінність у забезпеченні публічного порядку.

Особливу увагу приділено викликам імплементації інноваційних моделей у сучасних умовах, серед яких – фрагментарність інституційних реформ, обмеженість ресурсів, незрозумілість аналітичної інфраструктури та потреба у забезпеченні прозорості й підзвітності.

Аргументовано доцільність формування гібридної інтегративної моделі Adaptive Hybrid Policing Model, яка поєднує стратегічний рівень прогнозування, тактичну гнучкість, соціальне партнерство, нормативно-етичні гарантії та інформаційно-кібернетичну складову. Такий підхід дозволяє гармонізувати реактивні та проактивні елементи поліцейської діяльності, підвищити її ефективність, легітимність і здатність до інтеграції у європейський безпековий простір. Запропонована модель може слугувати методологічною основою удосконалення діяльності Національної поліції України, сприяти зміцненню довіри громадян та формуванню сучасної культури безпеки.

Ключові слова: поліцейська діяльність, проактивна модель, ефективність, кримінальний аналіз, поліція, публічна безпека, інформаційно-аналітична діяльність, аналітична розвідка, правоохоронна діяльність, керована аналітичною розвідкою.

Kubaienko A.V. Models of policing: a comparative analysis.

The article is devoted to a systematic analysis of modern models of policing in the context of their evolution, comparative assessment, and the prospects for adaptation to Ukrainian realities. The author proceeds from the premise that modernization processes in public administration and global security transformations necessitate a conceptual rethinking of the role of the police as an institution of public authority.

The study emphasizes the multidimensional nature of the police function, which integrates legal, social, psychological, and managerial aspects, as well as its dependence on the level of public trust and compliance with democratic standards. The article reveals the essence of the traditional incident-reactive

model that has historically dominated law enforcement systems and provides a detailed characterization of modern proactive approaches, including Community-Oriented Policing, Problem-Oriented Policing, Intelligence-Led Policing, Predictive Policing, the CompStat strategic management model, the Broken Windows Policing approach, and the data-driven DDACTS model. Their conceptual foundations, managerial architecture, and socio-practical value for maintaining public order are highlighted.

Special attention is paid to the challenges of implementing innovative models in contemporary conditions, among which are the fragmentation of institutional reforms, resource constraints, underdeveloped analytical infrastructure, and the need to ensure transparency and accountability.

The article argues for the relevance of developing a hybrid integrative model – the Adaptive Hybrid Policing Model (AHPM) – which combines strategic forecasting, tactical flexibility, social partnership, normative-ethical safeguards, and an information-cybernetic component. The latter provides the technological backbone – integrated data-governance and analytics platforms, AI/ML-driven predictive tools, cybersecurity and operational-continuity regimes, and standardized interagency data-sharing protocols – thereby ensuring interoperability, accountability in data processing, and resilience to hybrid threats. This approach harmonizes reactive and proactive elements of policing, enhancing its effectiveness, legitimacy, and capacity for integration into the European security space. The proposed model may serve as a methodological basis for improving the activities of the National Police of Ukraine, strengthening public trust, and fostering a modern security culture.

Key words: policing, proactive model, efficiency, crime analysis, police, public security, information and analytical activity, intelligence analysis, law enforcement activity, intelligence-led policing.

Постановка проблеми. У контексті сучасної доктринальної парадигми, що акцентує увагу на інституційному осмисленні правоохоронної діяльності як невід’ємного сегмента публічного управління, зростає потреба у системному аналізі як концептуальних засад, так і практичних форматів реалізації поліцейських функцій. Структурні зміни у сфері публічного адміністрування, зумовлені впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, актуалізують необхідність переосмислення класичних моделей правоохоронної діяльності та впровадження новітніх управлінських практик. У зв’язку з цим посилюється методологічна значущість компаративного аналізу моделей поліцейської діяльності як механізму ідентифікації ефективних інституційних рішень для різних правових систем та соціальних умов. Поліцейська діяльність, репрезентуючи собою ключовий інструмент забезпечення публічного порядку та дотримання принципів правової держави, набуває нових контурів під впливом динамічних суспільних трансформацій, що вимагає її концептуального переосмислення на перетині теорії держави і права, публічного адміністрування та концепцій сектору безпеки.

Стан опрацювання проблематики. Поліцейська діяльність, як вужча категорія в межах ширшої концепції публічної безпеки, має особливе значення для функціонування правової держави, гарантування невід’ємних прав людини, стабільності демократичних інституцій і легітимності державної влади. Модельний підхід до аналізу поліцейської діяльності, який отримав розвиток у працях провідних зарубіжних та вітчизняних науковців (Г. Гольдштейн, Дж. Картер, Р. Рейнер, О. Користін, А. Мовчан, І. Федчак), дозволяє вийти за межі нормативного чи суто процедурного опису поліцейських функцій і натомість розглядати поліцію як динамічну, адаптивну та багатоврівневу систему, що взаємодіє з середовищем, продукує політики безпеки та бере участь у забезпеченні соціального та правового порядку.

Актуальність дослідження зумовлюється різноманіттям концептуальних підходів до організації поліцейської діяльності, що відображає трансформацію уявлень про її сутність, функціональні завдання та межі повноважень. Це зумовлює формування та реалізацію низки моделей, серед яких – як класична реактивна модель (Traditional Policing), так і сучасні проактивні форми, зокрема модель взаємодії з громадою (Community-Oriented Policing), модель, орієнтована на проблеми (Problem-Oriented Policing), модель, керована аналітичною розвідкою (Intelligence-Led Policing), прогностична модель (Predictive Policing), модель стратегічного управління на основі статистичного аналізу (CompStat), модель поліцейської діяльності на основі теорії «розбитих вікон» (Broken Windows Policing) і модель, орієнтована на дані (Data-Driven Policing / DDACTS). Кожна з цих моделей становить певну концептуальну конструкцію, яка відображає інституційну реакцію на криміногенну загрозу в умовах конкретного соціального та нормативного контексту.

Необхідність компаративного аналізу моделей зумовлена, зокрема, потребою врахування міжнародних стандартів поліцейської діяльності та зміни парадигми ролі поліції – від суто силової структури до сервісно-превентивного інституту; необхідністю подальшого впровадження реформи, започаткованої у 2015 році; а також сучасними викликами й загрозами, спричиненими воєнним станом та ескалацією кіберзагроз.

Мета статті полягає у системному дослідженні моделей поліцейської діяльності крізь призму компаративного аналізу з урахуванням трансформацій публічного адміністрування та викликів безпекового середовища в умовах глобалізації, при цьому особлива увага приділяється визначенню переваг і слабких сторін існуючих моделей як аналітичному підґрунтя для формування ключових складових сучасної інтегративної моделі поліцейської діяльності, адаптованої до реалій воєнного стану та загострення кібернетичних загроз.

Виклад основного матеріалу. У контексті міждисциплінарного підходу до дослідження безпекових функцій держави модель поліцейської діяльності слід розуміти як цілісну концептуальну конструкцію, що інтегрує сукупність нормативно-організаційних, функціональних і управлінських параметрів, які визначають характер, спрямованість і механізми реалізації поліцейських функцій у конкретному соціально-правовому середовищі. Це аналітична категорія, яка втілює не лише юридичні настанови, але й практики взаємодії поліції з інституціями влади, громадянським суспільством, населенням і криміногенним середовищем. Модель поліцейської діяльності виступає своєрідною системною матрицею, що репрезентує стратегічне бачення ролі поліції в забезпеченні публічного порядку, запобіганні правопорушенням, реагуванні на загрози безпеці та реалізації правових гарантій особи.

У межах сучасної поліцейстики виокремлено кілька моделей поліцейської діяльності, кожна з яких має власну еволюцію, специфічну нормативну основу та соціокультурне підґрунтя.

На думку О.Є. Користіна, моделі поліцейської діяльності слід розглядати як інтегровані концептуальні конструкції, що відображають стратегічні орієнтири правоохоронної політики у конкретному соціально-правовому контексті. Вчений підкреслює, що трансформація парадигми поліцейської діяльності є реакцією на зміну характеру загроз публічній безпеці та запитів суспільства до ефективності, відкритості й підзвітності поліції. Моделі поліцейської діяльності – традиційна, соціально орієнтована, проблемно-орієнтована, розвідково-аналітична тощо – формуються на основі різних управлінських та методологічних підходів до організації превентивної, репресивної й сервісної функцій поліції. Особливої уваги, на думку дослідника, заслуговує інституціональний перехід до *Intelligence-Led Policing* як ключової стратегії, здатної забезпечити системну боротьбу з організованою злочинністю, з урахуванням аналітичного ресурсу, цифрових технологій та міжвідомчої координації. Такий підхід відповідає вимогам ХХІ століття до ефективного й адаптивного правоохоронного менеджменту [1, с. 114].

У доктрині зазначається, що традиційна модель поліцейської діяльності ґрунтується на концепції реактивного реагування, відповідно до якої поліцейський апарат функціонує як інституція, що вступає у взаємодію з правопорушенням *post factum*, тобто після його вчинення [2, с. 18].

Як вказує І.А. Федчак, такий підхід базується на централізованій системі управління, ієрархічній структурі та мінімальній взаємодії з громадськістю. Вчений підкреслює, що основними показниками ефективності в межах цієї моделі виступають кількісні результати – кількість затримань, розкритих злочинів, вилученої зброї тощо, – що, однак, не завжди адекватно відображає реальний стан публічної безпеки в суспільстві [3, с. 15].

В умовах посилення складності безпекових викликів та необхідності стратегічного оновлення системи публічного управління, традиційну модель поліцейської діяльності варто розглядати як концептуально обмежену й таку, що втрачає релевантність у сучасному соціальному контексті. Її інституційна конструкція, заснована на централізованому реагуванні *post factum* та мінімальній взаємодії з громадянським суспільством, не здатна забезпечити належний рівень превентивної ефективності. Така модель радше репрезентує застарілий тип поліцейського менеджменту, орієнтованого на кількісні показники, аніж на якість безпеки як публічного блага. У сучасних умовах вона може бути застосована лише як допоміжний інструмент у складі складніших, мультикомпонентних моделей безпеки, з урахуванням необхідності аналітичної підтримки, стратегічного прогнозування та комунікативної інтеграції.

Соціально-орієнтована модель поліцейської діяльності або модель взаємодії з громадою (*Community-Oriented Policing*) має на меті зміцнення довіри та розвиток ефективної комунікації

між поліцією й громадськістю. У межах підходу *community policing* впроваджуються практики створення публічних платформ для діалогу, за участю представників різноманітних громадських об'єднань та інституцій, де спільно обговорюються актуальні безпекові проблеми, зокрема правопорушення і злочини, характерні для певного регіону. Основною метою такої моделі є підвищення авторитету правоохоронних органів, формування довіри з боку населення, посилення легітимності поліцейської діяльності, впровадження нових стандартів професійної поведінки й етичних норм, а також передача частини функцій визначення пріоритетів у сфері безпеки на рівень громад.

На думку О.П. Костюшко, концепція взаємодії поліції з громадою в межах моделі *community policing* постає не лише як інструмент оптимізації правоохоронної діяльності, а як нова філософія функціонування поліції у демократичному суспільстві. Ефективність забезпечення публічної безпеки, на її переконання, безпосередньо залежить від рівня налагодженої комунікації між поліцією, громадянами та органами місцевого самоврядування. Залучення населення до участі у профілактичній діяльності, спільне вирішення безпекових проблем, інформування про правопорушення та вироблення пріоритетів правоохоронної політики розглядаються як передумови підвищення легітимності дій поліції та формування атмосфери довіри. Такий підхід вимагає від правоохоронних органів трансформації від традиційної силової моделі до сервісно-превентивної парадигми з акцентом на партнерстві, діалозі та соціальній відповідальності [4, с. 55].

Федчак І.А. розглядає модель соціально орієнтованої поліцейської діяльності (*community policing*) як ключову інституційну відповідь на необхідність підвищення легітимності правоохоронної системи та формування довірливих відносин між поліцією і суспільством. На думку дослідника, зазначена модель ґрунтується на принципах партнерства, відкритості та активної участі громадян у забезпеченні публічного порядку. Особливу увагу приділено налагодженню стійких горизонтальних зв'язків між поліцією та представниками місцевих громад, які виступають не лише об'єктами, а й суб'єктами безпекової політики. Автор наголошує, що *community policing* формує нову логіку взаємодії, за якої успіх правоохоронної діяльності вимірюється не лише статистикою розкриття злочинів, а й рівнем довіри, превентивним потенціалом, здатністю поліції виступати сервісною структурою, що чутливо реагує на потреби конкретної громади. Такий підхід трансформує поліцію з репресивного апарату у функціонального партнера спільноти [3, с. 234].

Соціально-орієнтована модель поліцейської діяльності являє собою результат еволюції інституційної ролі поліції в умовах посилення демократичних вимог до діяльності публічної влади. Її фундамент базується на концепції участі громадян як рівноправних суб'єктів безпекової політики. *Community policing* забезпечує функціональне зрушення від вертикально-адміністративного управління до динамічної, горизонтальної взаємодії, де громада виступає не лише об'єктом захисту, а й партнером у формуванні безпекових стратегій. Такий підхід гармонізує публічний порядок із правами та інтересами населення, що особливо актуально в умовах правової держави. Він також сприяє легітимації поліцейської функції, знижуючи соціальну дистанцію між інституцією влади й громадянським суспільством.

В аспекті компаративного осмислення й подальшої теоретичної деталізації еволюції сучасних форматів поліцейської діяльності логічним є звернення до моделі, орієнтованої на проблеми (Problem-Oriented Policing, POP), яка у науково-теоретичному та практично-управлінському вимірах постає як методологічне поглиблення і водночас інституційне ускладнення *community policing*. Якщо остання фокусується на формуванні довіри та партнерських відносин із громадою, то проблемно-орієнтована модель робить акцент на системному виявленні, аналізі й усуненні структурних причин злочинності та соціальних безладів.

Концептуальною відправною точкою POP стали праці Г. Гольдштейна, який обґрунтував необхідність відмови від «інцидентно-реактивної» парадигми та запропонував нову аналітичну рамку поліцейської діяльності. Його критика полягала у виявленні так званого «синдрому засобів понад цілі», коли інституційні ресурси поліції витрачаються на кількісні показники (арешти, протоколи, час реагування), тоді як базові соціальні проблеми, що детермінують злочинність, залишаються нерозв'язаними [5].

З методологічного боку POP ґрунтується на циклічній моделі SARA (Scanning – Analysis – Response – Assessment), яка передбачає послідовність дій від сканування криміногенного середовища й виявлення повторюваних проблем до розробки індивідуалізованих заходів реагування та оцінки їх ефективності. Важливим інструментом концепції є трикутник аналізу проблем (Problem

Analysis Triangle), що репрезентує системну взаємодію між правопорушником, ціллю (жертвою) та місцем, доповнену роллю «опікунів» і «менеджерів», здатних модифікувати ризики [3, с. 292]. Таким чином, POP трансформує поліцейську функцію у багатовекторну аналітичну діяльність, яка інтегрує кримінологічні, соціологічні та управлінські підходи.

Соціально-практична цінність моделі полягає у відході від виключно силових методів до комплексного управління безпековими ризиками. У межах POP поліція не обмежується правозастосуванням, а активно взаємодіє з іншими суб'єктами – органами місцевого самоврядування, освітніми та соціальними інституціями, громадськими об'єднаннями. Наприклад, у протидії наркозлочинності поряд із правоохоронними заходами можуть застосовуватися освітні кампанії, соціальна підтримка молоді, реабілітаційні програми, архітектурно-просторові зміни середовища.

Проблемно-орієнтована модель постає як вища стадія розвитку поліцейського менеджменту, яка не лише реагує на події, а й цілеспрямовано впливає на детермінанти криміногенного середовища. Її ключова інновація полягає у переході від репресивної до аналітико-превентивної парадигми, що забезпечує довгострокову стійкість системи публічної безпеки та формує новий стандарт професіоналізації поліції в умовах глобальних і локальних викликів.

Поліцейська діяльність, керована аналітичною розвідкою (Intelligence Led Policing, ILP), у науковій площині розглядається як складна інтегративна управлінська модель, що поєднує інституційні механізми збору, накопичення та опрацювання криміногенної інформації з її подальшою трансформацією в аналітичні продукти, які визначають стратегічні й тактичні напрями функціонування правоохоронних органів. Концепт ILP виник як відповідь на кризу традиційних реактивних форм поліцейської діяльності, які орієнтувалися виключно на постфактум реагування на правопорушення. Дослідники Д. Картер та Дж. Реткліфф наголошують, що саме потреба у формуванні нової парадигми, зорієнтованої на випереджувальне прогнозування та управління ризиками, сприяла закріпленню цієї моделі у світовій практиці. Центральним елементом ILP є розвідувальна аналітика, яка в англійській традиції трактується як комплексне знання, сформоване внаслідок багаторівневого кримінального аналізу та здатне зменшити рівень невизначеності під час ухвалення управлінських рішень [6; 7]. ILP не обмежується суто технічною діяльністю з аналізу даних, а становить собою управлінську філософію, в якій науково обґрунтований аналітичний продукт набуває статусу першочергового чинника поліцейського планування.

Науковці В. Пядишев та О. Ребрик підкреслюють, що ключовим у концептуальному наповненні ILP є акцент на майбутніх загрозах, адже своєчасна ідентифікація криміногенних тенденцій дозволяє розробляти контрзаходи до того, як злочинна активність набуде системного характеру. У цьому аспекті модель характеризується проактивністю, превентивністю та здатністю концентрувати ресурси на виявленні організованих злочинних угруповань, локалізації гарячих точок злочинності й оцінюванні соціодемографічних детермінант кримінальної поведінки [8, с. 69]. Водночас, як слушно зазначає Дж. Флайхед, відсутність єдиного універсального визначення поняття Intelligence Led Policing призвела до появи низки дефініцій, що відрізняються за глибиною та акцентами: від вузького трактування ILP як інструменту кримінальної розвідки до розуміння її як загальноорганізаційної парадигми управління поліцейською системою [9, с. 24].

О. Користін слушно наголошує на необхідності сприймати ILP не лише як аналітичну технологію, а як процес, що поєднує інтелектуальну діяльність, інституційні механізми та соціальні практики, створюючи нову якість правоохоронного управління. Цінність моделі полягає у здатності забезпечувати інтеграцію різноманітних інформаційних потоків, від внутрішніх поліцейських баз до відкритих джерел, з метою їх синтезу в аналітичні продукти, які володіють прикладною значущістю для формування політики безпеки. Саме тому ILP постає не лише як інструмент управлінського впливу, але й як індикатор зрілості національної правоохоронної системи, її готовності до функціонування у глобалізованому інформаційному просторі [2, с. 36].

З огляду на теоретичну невизначеність і практичні складнощі впровадження, у сучасних дослідженнях акцентується увага на тому, що ефективність ILP можлива лише за умов створення розвиненої кримінально-аналітичної інфраструктури, забезпечення доступу до сучасних технологій опрацювання великих масивів даних та наявності висококваліфікованих аналітиків. Крім того, вагомим чинником є управлінська воля керівництва поліції, оскільки використання аналітичних продуктів для прийняття рішень потребує зміни організаційної культури та відмови від пріоритетності інтуїтивних чи політично вмотивованих рішень.

Поліцейська діяльність, керована аналітичною розвідкою (Intelligence Led Policing), постає як стратегічна управлінська концепція, що відображає перехід від традиційних реактивних практик до моделі, орієнтованої на випереджувальне прогнозування та раціональне використання ресурсів. Її сутність полягає у трансформації інформації в аналітичний продукт, здатний забезпечити зниження рівня невизначеності у прийнятті рішень та підвищити ефективність протидії злочинності. Унікальність ILP виявляється у її потенціалі поєднувати технічні, організаційні та соціальні механізми в єдину систему управління безпекою, де превентивність і стратегічна передбачуваність виступають основними критеріями успішності функціонування поліції.

Прогностична модель поліцейської діяльності (Predictive Policing) розглядається сучасними дослідниками як одна з найбільш інноваційних парадигм управління у сфері безпеки, яка поєднує методи кримінальної аналітики, алгоритмічного прогнозування та використання великих масивів даних. Її сутність полягає у створенні прогнозів розвитку криміногенної ситуації, що дозволяють поліції здійснювати випереджувальні втручання. Як зазначають В.Л. Перрі, Б. МакІнніс та інші аналітики, концепт Predictive Policing формує якісно нову логіку правоохоронної діяльності, де первинним стає не реагування на події постфактум, а випереджувальне моделювання злочинності та управління ризиками [10].

Значну увагу дослідженню прогностичної моделі приділяє І.А. Федчак, який підкреслює циклічність її функціонування: збір даних, їх аналіз, поліцейські операції та оцінка результатів із наступним коригуванням. Науковець наголошує, що саме аналітичний етап визначає ефективність усієї системи, адже від якості даних та методології їх обробки залежить точність прогнозів і, відповідно, обґрунтованість управлінських рішень. Однак, на його думку, проблемою залишається невідповідність між значним обсягом інформації та її обмеженою якістю, що знижує точність прогнозів [11, с. 563].

У свою чергу, Л. Беннетт Мосес та Дж. Чан зосереджуються на правових і етичних дилемах Predictive Policing, підкреслюючи, що алгоритмічні системи неминуче відтворюють упередженість наявних даних. Це може призвести до дискримінаційного ставлення до певних соціальних груп та підриву легітимності діяльності поліції. Вчені наголошують на необхідності розробки механізмів незалежного оцінювання ефективності прогнозів та забезпечення прозорості в ухваленні поліцейських рішень [12, с. 810].

В українському науковому дискурсі Е.В. Рижков та Я.С. Дзех акцентують увагу на інституційних бар'єрах імплементації прогностичної моделі. На їхню думку, відсутність належного фінансування, технічного оснащення та сучасного програмного забезпечення суттєво обмежує потенціал Predictive Policing у національних реаліях. Вони підкреслюють, що без оновлення матеріально-технічної бази та створення розвиненої інформаційно-аналітичної інфраструктури ефективного функціонування цієї моделі неможливе [13, с. 83].

Свою чергою, А. Брага, А. Папахрістос та Д. Хюро, аналізуючи емпіричні дані, демонструють, що застосування Predictive Policing, зокрема у форматі зосередження сил у «гарячих точках», має доведений, хоч і відносно помірний ефект у зниженні рівня злочинності. При цьому вони застерігають, що короткострокове зниження кримінальної активності не завжди трансформується у довготривалі позитивні тенденції, якщо не поєднується з іншими проактивними моделями, такими як Problem-Oriented Policing чи Intelligence-Led Policing [14].

З урахуванням викладених позицій, прогностична модель поліцейської діяльності поєднує у собі як значні можливості, так і серйозні виклики. Її ключова цінність полягає у забезпеченні стратегічної передбачуваності, оптимізації використання ресурсів поліції та формуванні нових стандартів управлінської культури в правоохоронних органах. Водночас особливої ваги набуває необхідність недопущення редукції Predictive Policing до суто технократичного інструменту, позбавленого соціального виміру. Застосування цієї моделі має здійснюватися в межах демократичної легітимності, із дотриманням принципів прозорості, підзвітності та поваги до прав людини.

Таким чином, Predictive Policing слід розглядати як елемент комплексної безпекової стратегії, здатний доповнити інші моделі поліцейської діяльності, а не замінити їх. Його ефективність залежить не лише від алгоритмів і технічних ресурсів, а й від рівня інституційної зрілості та готовності правоохоронної системи до впровадження інновацій.

Модель стратегічного управління на основі статистичного аналізу (CompStat) доцільно розглядати як стандартизовану, даноцентричну систему управління ефективністю правоохоронних органів, що поєднує систематичне збирання показників, просторово-часову кримінальну аналіти-

ку, персоніфіковану підзвітність і циклічну корекцію рішень. У класичній конфігурації CompStat операціоналізує послідовність «дані → інтерпретація → тактика → швидке розгортання → оцінювання → корекція», завдяки чому статистика переходить від суто облікової практики до інструменту стратегічного контролю та міжтериторіального бенчмаркінгу [15, с. 430].

Нормативно-методичне ядро CompStat зосереджується на чотирьох взаємопов'язаних принципах, що разом утворюють безперервний управлінський цикл. Насамперед ідеться про точні та своєчасні дані, тобто стандартизоване й оперативне збирання інформації з просторово-часовою прив'язкою подій і параметрами поліцейської реакції. Така актуальність і верифікованість забезпечують надійний аналітичний висновок, раннє виявлення закономірностей і визначення «гарячих точок». Далі постає вимога ефективної тактики, яка передбачає адресні рішення з урахуванням типу правопорушення, локації, часових меж і наявних ресурсів, що зменшує розпорошення сил і підвищує граничну ефективність втручань. Третій елемент становить швидке розгортання ресурсів, коли організація мінімізує затримку між виявленням проблеми і дією через гнучкі перерозподіли нарядів, коригування графіків, міжвідомчу координацію та цільове застосування технічних засобів, оскільки конфігурації ризику є динамічними. Завершальний компонент утворює невинна оцінка, тобто постійний моніторинг впливу за результатними і процесними індикаторами, порівняння з плановими орієнтирами, своєчасна корекція тактики і перерозподіл ресурсів. Прозорі правила інтерпретації показників знижують ризики маніпуляцій з вимірювальними даними і підсилюють персональну підзвітність.

Сукупно формується доказово орієнтований контур «дані → рішення → реалізація → оцінка → корекція», у межах якого статистика стає інструментом стратегічного управління поліцейською діяльністю [16]. Засобами реалізації виступають геоінформаційні системи для картографування «гарячих точок», порівняльні панелі KPI і стандартизовані звіти з різними часовими зрізами, що підтримують валідні порівняння у межах і між підрозділами [17].

CompStat можна визначити як інструментально-нормативний стандарт управління діяльністю поліції, спрямований на юрисдикційний контроль криміногенних ризиків в окремих територіальних одиницях обслуговування з визначенням персоніфікованої відповідальності керівників підрозділів за моніторинг офіційних індикаторів результативності на закріплених адміністративно-територіальних ділянках. Його операційна конструкція оформлюється як управлінсько-контрольний механізм, що включає періодичні колегіальні наради з аналізу даних, геоінформаційне відображення подій, ведення порівняльних таблиць показників та оперативний перерозподіл ресурсів у межах повноважень керівника. У такий спосіб формується замкнений цикл адміністративного менеджменту «дані → рішення → реалізація → оцінка → корекція», у межах якого первинні реєстри подій, викликів та реагувань трансформуються у владні управлінські рішення з негайним коригуванням оперативно-службових планів і пріоритетів на підставі моніторингу досягнення запланованих цілей. З огляду на це CompStat виступає специфічною моделлю управління результативністю в поліції, де аналітика злочинності та службова підзвітність керівників інтегруються з плануванням патрулювання, превентивних заходів і досудової діяльності, з урахуванням принципів належного врядування, пропорційності втручань і захисту персональних даних [17].

У межах вітчизняної правозастосовної доктрини сформовано низку концептуальних підходів до адаптації CompStat, які відповідатимуть безпековому середовищу. Так, І.А. Федчак обґрунтовує послідовність етапів імплементації: проектування (місія, структура, аналітичні спроможності), інституалізація процесів (KPI, «міні-CompStat», протоколи обміну даними) та операційний цикл нарад, що забезпечує підзвітність і координацію [18, с. 51–55]. І.С. Кравченко підкреслює, що планування виступає зв'язувальною функцією між даними й управлінськими рішеннями через конкретизацію цілей, виконавців, строків і механізмів контролю [19, с. 21]. Сукупно це формує основу для адаптації моделі CompStat до українського інституційно-правового контексту: поєднання кримінальної аналітики з геоінформаційними системами, багаторівневих KPI та процедурної прозорості (від публічних звітів до захисту викривачів).

Отже, CompStat варто визначати як методологічно узгоджену систему управлінських процедур у сфері поліцейської діяльності, зорієнтовану на доказове планування, пропорційний розподіл ресурсів і прозору підзвітність. Результативність моделі є функцією чесності статистики, збалансованості метрик, незалежного аудиту, реальної дискреції середньої ланки та інституційних каналів для інновацій. За дотримання цих умов підвищується ймовірність стабілізації криміно-

генної ситуації у прийнятному діапазоні та формуються організаційні передумови для сталих превентивних практик.

Модель поліцейської діяльності, побудована на теорії «розбитих вікон», репрезентує нормативно керовану та аналітично опосередковану конфігурацію муніципальної безпеки, у якій низькоінтенсивні девіації й маркери середовищного занепаду трактуються як ранні індикатори ослаблення неформальних механізмів соціального контролю та предиктори тяжчих форм злочинності.

Концептуальні витоки моделі пов'язуються з працею Дж. Вілсона та Дж. Келлінга, які показали, що видимий безлад підвищує страх, витісняє мешканців із публічних просторів і послаблює колективну ефективність спільнот [20].

Операційна архітектура моделі охоплює три взаємопов'язані рівні. Діагностичний рівень забезпечує просторово-часову стратифікацію ризиків через систематичне спостереження, ГІС-картографування інцидентів і виокремлення «гарячих точок» [21]. Тактичний рівень передбачає адресні дії на мікролокаціях: інженерні поліпшення середовища, регуляторні рішення, проблемно орієнтовані мікропроекти та превентивну присутність патрулів. Управлінський рівень закріплює безперервний цикл вимірювання з акцентом не лише на реєстраційній статистиці, а й на індикаторах довіри, процесуальній справедливості та скаргах на непропорційні втручання; така конфігурація, за оглядами, стабільніше знижує безлад і страх, тоді як вплив на тяжку злочинність є обмеженим і залежним від контексту [22, с. 42–65]. Легітимність моделі тримається на нормативно-етичних запобіжниках: пропорційності, пріоритеті ненасильницьких засобів, прозорості критеріїв вибору локацій і незалежному аудиту даних; це протизвага ризикам хибної каузальної атрибуції, селективності щодо вразливих груп та заміщення структурних політик «жорсткими» практиками [23].

Вітчизняні науковці розробляють механізми контекстуалізації, що поєднують аналітику злочинності з управлінням якістю даних і процедурною справедливістю. І. Федчак акцентує, що характер поліцейських втручань у межах моделі розбитих вікон варіюється від превентивних попереджень до арештів, спрямованих на швидке нейтралізування осередків безладу до їх поширення та відновлення базових стандартів порядку; практично це реалізується через інтенсивне правозастосування щодо дрібних проступків і/або проблемно орієнтовані, спільнотні заходи, які усувають середовищні умови безладу [24, с. 194].

М. Колодяжний підкреслює, що підхід, зорієнтований на осередки дрібних правопорушень, має низку інституційних і соціальних переваг у порівнянні з альтернативними профілактичними стратегіями. Йдеться про культивування в громаді практики нульової толерантності до правопорушень і підвищення персональної відповідальності мешканців за безпеку власного середовища; про зниження бюджетного навантаження через можливість реалізації частини заходів коштом приватних суб'єктів; про розбудову державно-приватного партнерства у сфері превенції та зменшення страху перед злочинністю як важливого маркера суб'єктивної безпеки. Ефективність моделі, за його висновком, прямо залежить від дотримання принципу комплексності – її необхідно впроваджувати синхронно з іншими загально- і спеціально-превентивними інструментами, щоб забезпечити системний ефект і уникнути вузькоспрямованих, короточасних результатів [25, с. 71].

Після запровадження підходу розбитих вікон, коли органи влади та поліція послідовно усувають прояви середовищного занепаду (видалення графіті, ремонт дорожнього покриття, покращення освітлення, прибирання територій) і водночас застосовують політику нульової терпимості до дрібних правопорушень, О. Копан, А. Вознюк і Д. Тичина пропонують закріпити такі правозастосовні засади: процедурна прозорість, партнерство з громадою та використання геоаналітики на всіх етапах управлінського циклу для зниження ризику вибіркового підходу і підтримання довіри населення. У практичному вимірі це передбачає інтеграцію баз даних поліції з муніципальними реєстрами порушень благоустрою, житлового фонду та інфраструктури, а також запровадження квартальних адресних заходів з обов'язковою зовнішньою оцінкою їх ефективності [26, с. 46].

Модель «розбитих вікон» доцільно трактувати як модуль ширшої екосистеми поліцейських інновацій – сумісний із проблемно орієнтованим підходом, управлінням продуктивністю та сервісною парадигмою поліції. Її специфічна цінність полягає у швидкому відновленні контрольованості публічних просторів і редукції низькорівневого безладу за умови точності, пропорційності та підзвітності; навпаки, репресивні крайнощі підривають легітимність і продукують лише короткострокові виграші.

Модель поліцейської діяльності, орієнтована на дані, у форматі Data-Driven Approaches to Crime and Traffic Safety (далі – DDACTS), становить інституціоналізований механізм управління ризиками у просторі міста, який інтегрує інцидентні масиви даних про злочини, дорожньо-транспортні пригоди та порушення правил дорожнього руху з показниками інтенсивності трафіку і характеристиками середовища для цільового розміщення сил та засобів. Її методологічна основа спирається на усталені емпіричні результати про високий ступінь просторової концентрації правопорушень у мікрогеографічних осередках і відносну стабільність таких осередків у часі, що відкриває можливості для точкового втручання з меншими витратами й ризиками небажаного витіснення кримінальної активності.

На думку В.А. Бурангулова, ефективність DDACTS визначається не стільки самою наявністю карт «гарячих точок», скільки якістю кримінального аналізу, що передує управлінським рішенням. Критичною є стандартизація джерел і параметрів даних (кодування подій, геокодування, усунення дублікатів, своєчасність внесення), інакше моделі генерують псевдокореляції та хибні кластери. Аналітик має інтегрувати дорожньо-транспортні показники (аварійність, керування в нетверезому стані, викрадення авто) з кримінальними інцидентами, тестуючи просторово-часові закономірності та відсікаючи конфаунди, щоби обґрунтовано перерозподіляти ресурси патрулювання. DDACTS як спеціалізована модель вимагає підготовлених кадрів і процедурних стандартів якості даних на кожній стадії аналітичного циклу [27, с. 158].

Загальна логіка роботи DDACTS передбачає три послідовні ланки: стандартизований збір, просторово-часовий аналіз і управлінське застосування. На етапі збору даних визначальними є уніфікація класифікаторів подій, аудит геокодування адрес, узгодження часових міток, побудова багаторічних базових ліній і протоколи якості, здатні мінімізувати систематичні похибки, що породжують псевдокореляції та хибну кластеризацію. Аналітична підсистема оперує ієрархією статистичних процедур: від глобальних тестів просторової автокореляції до локальних індексів виявлення «гарячих точок» із синхронізацією за добовими і тижневими ритмами інцидентів, а також виконанням причинно-наслідкового розшарування на середовищні, поведінкові та організаційні детермінанти. Застосування забезпечується через цикли прийняття рішень, де карти ризику трансформуються у плани дислокації патрулів, дорожньо-наглядів кампанії та середовищні корективи у співпраці з муніципальними підрозділами благоустрою й інфраструктури.

Операціоналізація моделі у поліції вибудовується у чотирьох взаємопов'язаних режимах. Стратегічний режим визначає пріоритетні мікрозони на основі інтегрованих даних про злочинність і дорожньо-транспортні пригоди, встановлює ключові показники результативності та ресурсоемності втручань. Тактичний режим орієнтується на управління короткостроковими часовими вікнами ризику, оптимізуючи маршрути патрулювання й години присутності для досягнення максимального превентивного ефекту. Проблемно орієнтований режим поєднує дорожньо-наглядів заходи з корекцією середовищних умов, зосереджуючись на закономірностях, що сприяють виникненню правопорушень, і забезпечує цілеспрямовану зміну факторів ризику. Деліктно-орієнтований режим інтегрує дані про мобільність відомих поліції груп та їх маршрути у схеми спостереження, блокування й процесуальних дій. Важливо, що модель передбачає не лише концентрацію поліцейської присутності, а й розробку заходів, які виходять за межі суто примусових практик, включаючи регуляторні, інфраструктурні та комунікаційні інструменти, що знижують умовний простір для правопорушень і дорожніх помилок.

У вітчизняному науковому полі акцент робиться на поєднанні аналітики ризику з інституційованою комунікацією з громадами для легітимації управлінських рішень і підвищення довіри. І. Федчак пропонує поетапну імплементацію DDACTS із чіткими процедурами підзвітності, багаторівневими індикаторами та незалежним оцінюванням впливу на мікротериторіях [28, с. 438]. О. Манжай і А. Потильчак обґрунтовують необхідність професійних ПІС, уніфікації даних та спеціальної підготовки персоналу [29, с. 66]. А. Бова підсилює просторовий вимір через історіографію картографування [30, с. 110], а А. Бабенко – через методичні засади регіонального кримінологічного аналізу [31, с. 337]. Разом ці підходи утворюють національну рамку адаптації DDACTS, орієнтовану на доказову підзвітність і партнерство з громадою.

Висновки. Узагальнюючи результати порівняльного аналізу моделей поліцейської діяльності, можна стверджувати, що сучасний етап розвитку правоохоронних систем характеризується відходом від традиційної інцидентно-реактивної парадигми до комплексних, проактивних та аналітично орієнтованих підходів. Традиційна модель, заснована на реагуванні *post factum* та

ієрархічному управлінні, поступово втрачає ефективність у сучасних умовах, де ключовим стає превентивне управління ризиками, залучення громад та інтеграція цифрових технологій. Такі моделі, як Community Policing, Problem-Oriented Policing, Intelligence-Led Policing, Predictive Policing, CompStat, Broken Windows чи DDACTS, демонструють значний інституційний потенціал, але залишаються фрагментарними і залежать від конкретного соціально-правового контексту.

Актуальним у цій площині видається формування гібридної інтегративної моделі поліцейської діяльності, яку можна умовно визначити як Adaptive Hybrid Policing Model (АНРМ). На відміну від існуючих підходів, АНРМ поєднує стратегічний, тактичний, соціальний, нормативно-етичний та інформаційно-кібернетичний рівні. Стратегічний рівень базується на прогностичних моделях, кримінальній розвідці та використанні великих даних для раціонального розподілу ресурсів і випереджувального реагування. Тактичний рівень орієнтований на адаптивне управління локальними «гарячими точками» з використанням гнучких форматів патрулювання, профілактичних заходів і міжвідомчої координації. Соціальний рівень передбачає активну інтеграцію громад у формування безпекових політик, створення платформ для діалогу та розвиток локальної безпекової культури. Нормативно-етичний рівень гарантує дотримання прав людини, забезпечує прозорість і зовнішній аудит, що підвищує легітимність дій поліції та довіру до неї. Інформаційно-кібернетичний рівень постає технологічним підґрунтям моделі, від розгортання інтегрованих платформ даних та AI-аналітики до впровадження режимів кіберзахисту й операційної безперервності; водночас інституціалізуються підрозділи цифрового захисту та протоколи мережевої взаємодії, що гарантує її повноцінне функціонування у цифровому середовищі.

Новизна АНРМ полягає у керованому балансуванні між реактивністю та проактивністю, силовим контролем і сервісно-превентивними функціями, а також у вбудованих механізмах публічної підзвітності та контролю якості даних. Запропонована модель може стати інноваційним стандартом поліцейської діяльності, здатним забезпечити не лише стабілізацію криміногенної ситуації, а й формування довгострокової стратегії розвитку правової держави. У національному контексті АНРМ може виступати методологічною основою вдосконалення діяльності Національної поліції України, сприяючи підвищенню ефективності правоохоронних інституцій та інтеграції у європейський безпековий простір.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці механізмів практичної імплементації АНРМ, визначенні індикаторів її результативності та формуванні системи багаторівневої взаємодії поліції, громад і державних інституцій. Це дозволить створити якісно нову управлінську культуру безпеки, де поліція виступатиме не лише як інституція примусу, а й як сервісний партнер суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Користін О.Є. Сучасні моделі поліцейської діяльності. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали II Міжнар. наук.практ. конф. (Київ, 8 груд. 2017 р.). Редкол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарев, С.С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 113–117.
2. Користін О.Є., Пефтьєв Д.О., Пеньков С.В., Некрасов В.А. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою / ІЛР: навч. посіб. за заг. ред. М.Г. Вербенського. Київ : «Видавництво Людмила», 2019. 120 с.
3. Федчак І.А. Концептуальні основи та науково-практичні аспекти проактивних моделей правоохоронної діяльності: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 628 с.
4. Костюшко О.П. Поняття та історичний аспект виникнення філософії поліцейської діяльності орієнтованої на громаду. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Вип. Спец. вип. Т. 3. С. 53–58.
5. Goldstein H. Problem-oriented policing. Philadelphia: Temple University Press, 1990. 252 p.
6. Carter D.L. Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local and Tribal Law Enforcement Agencies. Third Edition. Washington, D.C.: Office of Community Oriented Policing Services, U.S. Department of Justice, 2022. 470 p.
7. Ratcliffe J. Intelligence-Led Policing. Portland, OR: Willan, 2008. 280 p.

8. Пядишев В.Г., Ребрик О.О. Варіанти тлумачення науковцями Європи правоохоронної діяльності, керованої розвідувальною аналітикою (ILP). *Імплементація ILP моделі в Україні*: матеріали круглого столу (м. Одеса, 15 бер. 2023 р.). Одеса : ОДУВС, 2023. С. 69–71.
9. Flyghed J. Normalising the Exceptional: The Case of Political Violence. *Policing and Society*. Vol. 13, № 1. 2002. P. 23–41.
10. Perry W.L., McInnis Brian, Price C.C., Smith S.C. “Predictive Policing: The Role of Crime Forecasting in Law Enforcement Operations.” RAND Safety and Justice Program. 2013. URL: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR200/RR233/RAND_RR233.pdf.
11. Федчак І.А. Цикли (етапи) процесу моделі правоохоронної діяльності, що здійснюється на підставі прогнозів (Predictive policing). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 562–565.
12. Bennett Moses L., & Chan J. Algorithmic prediction in policing: assumptions, evaluation, and accountability. *Policing and Society*. 2018. № 28(7). P. 806–822.
13. Рижков Е.В., Дзех Я.С. Проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення в системі органів Національної поліції та проблемні питання щодо захисту інформації під час виконання службових обов’язків. *Проблеми застосування інформаційних технологій правоохоронними структурами України та закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання*: зб. наук. статей за мат. доп. всеукр. наук-практ. конф. (м. Львів, 21 груд. 2018 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 83–86.
14. Braga A.A., Papachristos A.V., Hureau D.M. The effects of hot spots policing on crime: An updated systematic review and meta-analysis. *Justice Quarterly*. 2012. Vol. 31. Is. 4. P. 633–663.
15. Weisburd D., Mastrofski S.D., McNally A.M., Greenspan R, Willis J.J. Reforming to preserve: Compstat and strategic problem solving in American policing. *Criminology & Public Policy*. 2003. Vol. 2. Is. 3. P. 421–456.
16. Godown J. The CompStat Process: Four Principles for Managing Crime Reduction. The Police Chief. 2009. №76(8). P. 36–42. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/compstat-process-four-principles-managing-crime-reduction>.
17. Eterno J.A., Silverman E.B. The NYPD’s CompStat: compare statistics or compose statistics? *International Journal of Police Science & Management*. 2010. № 12(3). P. 426–449.
18. Федчак І.А. Організаційні етапи реалізації моделі підзвітності CompStat у діяльності правоохоронних органів. *Law. State. Technology*. 2023. № 2. С. 50–56.
19. Кравченко І.С. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 212 с.
20. Kelling G.L., Wilson J.Q. (1982). Broken Windows: The police and neighborhood safety. *The Atlantic*. URL: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465>.
21. Doran B.J., Burgess M.B. *Putting fear of crime on the map: Investigating perceptions of crime using geographic information systems*. New York: Springer, 2011. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-4419-5647-7>.
22. Weisburd D., Eck J. What can police do to reduce crime, disorder, and fear? *Annals AAPSS*. 2004. № 593. P. 42–65. URL: <https://cebcp.org/wp-content/publications/WeisburdEck04.pdf>.
23. Harcourt B.E. *Illusion of order: The false promise of broken windows policing*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/504671>.
24. Федчак І.А. Сутність та характеристика моделі профілактики скоєння кримінальних правопорушень через зосередження роботи поліції в місцях концентрації незначних правопорушень Broken Windows. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 2. С. 190–196.
25. Колодяжний М.Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 228 с.
26. Копан О.В., Вознюк А.А., Тичина Д.М. Організаційно-правові засади використання поліцією України зарубіжного досвіду кримінологічної теорії розбитих вікон. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 4 (18). С. 35–50.
27. Бурангулов В.А. Кримінальний аналіз в правоохоронній діяльності: дис. ... д-ра філософії: 081 Право. Одеса: Одеський держ. ун-т внутр. справ, 2024. 231 с.

28. Федчак І.А. Практичні аспекти використання моделі правоохоронної діяльності на основі даних (DDACTS) у діяльності поліції щодо запобігання злочинності. *Юридичний бюлетень*. 2023. № 29. С. 433–438.
29. Манжай О.В., Потильчак А.О. Особливості картографування злочинних проявів. *Право і безпека*. 2020. № 4 (79). С. 66–72.
30. Бова А.А. Історія картографування злочинності. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення: матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 берез. 2017 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. 1. С. 109–111.
31. Бабенко А.М. Методичні основи кримінологічного аналізу регіональних особливостей злочинності. *Актуальні проблеми держави і права*: 2014. Вип. 71. С. 333–339.